

'Theater moet confronterend zijn, ook voor kinderen'

Kennismaking met **Noël Fischer**, artistiek leider NTjong

Er is maar één mens voor nodig, weet Noël Fischer. Eén man of vrouw die kan zorgen voor een levenslange liefde voor theater. In haar geval was het haar leraar Duits. Als elfjarig meisje stapte ze het gymnasium in Bergen op Zoom binnen, een jaar jonger dan haar klasgenoten. Een leeftijdsverschil dat in een nieuwe klas, op een nieuwe school voldoende was om als 'anders' te worden weggezet. En dat terwijl ze thuis ook al niet in de pas liep; ze was het enige kind in de familie dat straks misschien wel zou gaan studeren. Fischer besloot zich zoveel mogelijk aan te passen en haar binnenwereld te vergrendelen. 'Ik dacht dat ik de enige was in die Brabantse plattelandsomgeving die zo enorm veel zat mee te maken en te voelen van binnen. Het vroeg om voortdurende emotionele zelfcontrole om geen aandacht te trekken. Mijn allergrootste angst was dat anderen zouden ontdekken hoe ik echt was.' Maar die leraar Duits zag iets in het slimme meisje met haar ingewikkelde binnenwereld. Hij vroeg haar voor zijn literatuurclub, maar belangrijker: hij nam het groepje leerlingen mee naar het theater. Zo zag Fischer haar eerste voorstelling, een bewerking van Mouchkines film *Molière* door het Publiekstheater. 'Alle emotionele drukkleppen vlogen eraf. Voor het eerst begreep ik dat er andere mensen waren die net zo worstelden met de intensiteit van emoties als ik. Alleen lieten zij dat zien, zomaar, op het toneel. Die avond ontdekte ik het theater als troost, als toevluchtsoord, als vorm van leven.'

Je begon je carrière bij het Nationale Toneel.

'Ja, dat is achteraf wel grappig. Klasgenoten richtten eigen clubjes op, maar ik wilde liever eerst de traditie verkennen. Ik ging stagelopen bij een groot en een klein gezelschap: Het Vervolg, de voorloper van Toneelgroep Maastricht, en het Nationale Toneel. Daar ben ik als regieassistent nog een paar jaar gebleven.'

De afgelopen jaren had je je eigen jeugd- theatergezelschap en productiehuis BonteHond. Wat spreekt je aan in NTjong?

'Ik heb het altijd jammer gevonden dat theater voor kinderen en voor volwassenen gescheiden circuits zijn. Theu Boermans denkt daar net zo over. Toen bleek dat Stella Den Haag na bijna 25 jaar geen subsidie meer zou krijgen, is besloten tot een fusie met het Nationale Toneel. Dat plan getuigt van een vooruitziende blik: wil je als gezelschap ons culturele erfgoed blijven doorgeven dan moet je je richten op de toekomst, op kinderen dus.'

Met NTjong erbij is het Nationale Toneel het grootste gezelschap van het land. Mij leek het een mooie kans om binnen zo'n gerenommeerd gezelschap met een eigen team jeugdtheater te maken. Bovendien is Theu ook pas kortgeleden begonnen in Den Haag. Alles is in beweging: het repertoire, de huisstijl, de website... Op zo'n golf kun je zelf ook veel veranderen.'

Wat typeert volgens jou jouw werk?

'Mijn voorstellingen zijn soms grotesk, de beeldtaal is uitbundig en er zit veel humor in. Daarnaast is er altijd een diepere laag. Uiteindelijk gaat het om emoties, ik wil raken aan thema's die kinderen bezighouden. Dat kan vrij concreet, maar ook indirecter, zoals in

Spoonface over een meisje dat op allerlei niveaus worstelt met het leven en de dood. De kunst is zulke onderwerpen op een intelligente, theatrale manier te brengen die toch met kinderen communiceert.'

Sommigen noemen je voorstellingen 'te extreem', 'te emotioneel' of 'te confronterend'.

'Ik wil artistiek risicovolle voorstellingen afwisselen met stukken voor een breder publiek. We zullen soms jonge gastregisseurs uitnodigen en Hans van den Boom, die artistiek leider was bij Stella, doet de komende drie jaar steeds één regie. Bij NTjong ga ik me ook meer toeleggen op repertoiretoneel. Die combinatie van stijlen houdt het spannend en divers.'

Waarin ontmoeten het Nationale Toneel en NTjong elkaar?

'Allebei willen we theater maken dat midden in de samenleving staat, waarin jong en oud zich kan herkennen. Voorstellingen die uitgaan van repertoire en eigenzinnige theatrale vormen. De artistieke koers van NTjong kent drie focuspunten. In de eerste plaats gaan

we radicale en actuele bewerkingen maken van klassieke en moderne toneelteksten en verhalen uit de wereldliteratuur voor kinderen en jongeren. Daarnaast zullen er voorstellingen zijn waarbij het zwaartepunt ligt bij beeld, muziek en fysiek spel. Ten slotte gaan we de wereld in, met locatieproducties, schoolvoorstellingen en community-projecten.'

Bij NTjong ga je voor het eerst produceren voor de grote zaal.

'Ja, ontzettend spannend! Voor die familievoorstellingen kan ik ook acteurs vragen uit het ensemble van het Nationale Toneel. Ik hoop er zoveel mogelijk mensen mee te bereiken, binnen mijn eigen artistieke premissen: ik wil eerlijk theater maken. Het lastige is dat er binnen het jeugdtheater geen wezenlijke traditie voor de grote zaal bestaat. Er zijn weinig stukken waarop je kunt terugvallen, je komt al snel uit bij boekbewerkingen. De voorstellingen die we in Theater aan het Spui

en op scholen spelen en de Urban Stories waarmee we de wijken ingaan, liggen meer in het verlengde van wat mensen van me kennen. Dat zijn geen sprookjesachtige toneelstukjes; ik vind dat theater confronterend moet zijn, ook voor kinderen.'

Je bent niet bang dat je daarmee over de hoofden van je publiek heen scheert?

'Nee. Ik geloof dat als je oprechte voorstellingen maakt, je kinderen kunt bereiken. Als we op scholen spelen zie ik kinderen die anders nooit met theater in aanraking komen opgaan in wat er gebeurt. Dan denk ik aan het meisje dat ik zelf was en weet ik: er is maar één bevlogen persoon nodig om een kind enthousiast te maken voor theater.'

door Joukje Akveld